

УДК 351.9+35.071

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2019.01.15>

Сороченко Антон Валерійович,
кандидат юридичних наук, головний
спеціаліст відділу методологічної координації
сфери публічних закупівель департаменту
регулювання публічних закупівель
Мінекономрозвитку України
ORCID 0000-0001-8966-0635
asorochenko1987@gmail.com

Sorochenko Anton V.,
PhD in Law (Corporate Law),
The main specialist of Public
Procurement Regulation Department,
The Ministry of economic development
and trade of Ukraine,
ORCID 0000-0001-8966-0635
asorochenko1987@gmail.com

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОСВІТИ

Анотація

Мета статті. Дослідження основних проблем реалізації проєктів публічно-приватного партнерства у сфері освіти, в тому числі проєктів, пов'язаних із забезпеченням соціальної адаптації дітей з особливими потребами.

Наукова новизна, висновки. Вперше запропоновано визначення поняття «Типовий (модельний) договір публічно-приватного партнерства у сфері освіти», а також обґрунтовано доцільність прийняття на законодавчому рівні «персональної освітньої програми ДОП (для дітей з особливими потребами)», визначені ключові елементи такої програми. Отримала подальший розвиток позиція щодо потреби розроблення та затвердження Національного плану управління та будівництва закладів освіти в Україні. Стверджується необхідність прийняття Єдиного кодифікованого акта – Кодексу України у сфері відносин публічно-приватного партнерства. Отримала подальший розвиток наукова точка зору щодо необхідності встановлення «режиму максимального сприяння» реалізації та управлінню проєктами публічно-приватного партнерства з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що полягає у спрощеному порядку виділення земельних ділянок та пільговому режимі оподаткування приватного партнера при реалізації відповідного проєкту.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, освіта, соціальна адаптація, діти з особливими потребами.

SPECIFIC FEATURES OF PPP EDUCATIONAL PROJECTS IMPLEMENTATION

Abstract

The purpose of the article. Investigation of the main problems of implementation of public-private partnership projects in the field of education, including projects related to ensuring social adaptation of children with special needs.

Scientific novelty. For the first time, the definition of the term «Model (model) contract of public-private partnership in the field of education» was proposed, and the feasibility of adopting at the legislative level the «personal educational program of PPP (for children with special needs)»,

identified the key elements of such a program. A further development was made regarding the need to develop and approve the National Management Plan and the construction of educational institutions in Ukraine. The point of view regarding the necessity of adopting the Single Coded Act – the Code of Ukraine in the field of public-private partnership relations is improved. The further development of the scientific point of view on the need to establish a «maximum assistance regime» for the implementation and management of public-private partnership projects by public authorities and local governments, consisting in a simplified allocation of land plots and preferential tax treatment of a private partner in the implementation of the project.

Key words: *public-private partnership, education, social adaptation, children with special needs*

Постановка проблеми. Відносини публічно-приватного партнерства (ППП) є потребою життя сучасного суспільства, в якому ринкові засади економіки мають поєднуватися із соціальним її спрямуванням, а тому – вирізнятися збалансованим поєднанням публічних і приватних інтересів в особі їх носіїв – державних і приватних партнерів як учасників співробітництва при реалізації суспільно необхідних проектів [1].

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Публічне управління (в широкому розумінні) державно-приватним партнерством з боку держави проявляється перш за все в належному нормативно-правовому регулюванні відносин, що складаються при використанні такої форми співпраці держави / АРК / органів місцевого самоврядування і приватного бізнесу.

27.06.2014 р. було проведено саміт країн-членів ЄС у Брюсселі, підписано економічну частину Угоди про асоціацію між Україною та ЄС зі створенням поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі, спрощенням візового режиму (політична частина зазначеної Угоди була підписана 21.03.2014 р.). Зважаючи на викладене, особливого значення набуває проблема приведення у відповідність до вимог ЄС чинного законодавства України.

Водночас напрацювання шляхів вирішення проблем реалізації проектів ППП в Україні потребує звернення до наукових здобутків як вітчизняних (О. М. Вінник, О. Е. Сімсон та багатьох інших), так і зарубіжних вчених (М. Геддс, Х. ван Хам, Д. д'Уг де ла Кюль, А. Регінато, В. Варнавський, Ф. Хізер, Б. Чарлі, В. Хайме та багатьох інших).

Метою цього дослідження є загальна характеристика проектів ППП у сфері освіти та напрацювання шляхів вдосконалення реалізації таких проектів з точки зору державного управління.

Виклад основного матеріалу. ППП у сфері освіти займає місце, з одного боку, між державними закупівлями та повною приватизацією, а з іншого – між приватизацією та орендою, передбачає, що приватний сектор бере на себе роль постачальника інфраструктурних активів та послуг, які традиційно надавалися та / або фінансувалися виключно державою, за умов розподілу ризиків, зобов'язань, компетенцій та прибутку [2, с. 450].

На даний час посадовими особами Уповноваженого органу з питань державно-приватного партнерства в Україні все більше обґрунтовується точка зору щодо «неминучості» повної приватизації/комерціалізації як державних підприємств, так і об'єктів соціальної інфраструктури, в тому числі закладів освіти [3]. При цьому під освітою розуміють перш за все послугу, яка надається державним сектором для «кінцевих споживачів» – тих, кого навчатимуть, а також їх батьків [4].

ППП не є приватизацією. Приватизований бізнес може функціонувати в умовах високо конкурентних ринків або може зберігати монопольні позиції, в зв'язку з чим потрібне активне регулювання після його передачі приватному сектору. У будь-якому випадку такий бізнес виведений з державного сектора. ППП навпаки працює на основі контракту між замовником (державний сектор) і підрядником (приватний сектор), який зобов'язує приватний сектор надати послуги, а державний сектор – визначити свої довгострокові потреби в послугах, встановити ефективні норми і правила, а також забезпечити такі умови, при яких приватний сектор не буде ризикувати своїм капіталом в процесі надання цих послуг. Крім того, масштаб бізнесу в форматі ППП (а отже, і потенціал його прибутку) обмежується рамками контракту, а не тільки ринковими важелями. Ефективне приватне стимулювання, зокрема

необхідність заробити відповідний прибуток на власний інвестований капітал, все ж застосовується в управлінні PPP, однак діловий ризик частково регулюється обмеженнями, що накладаються умовами контракту. В рамках PPP державний сектор сплачує за послуги, що надаються населенню, і несе повну відповідальність за їх надання, в той час як роль приватного сектора обмежується забезпеченням вдосконаленого механізму надання послуг. Таким чином, PPP отримує інші більш відповідальні повноваження від держави [5].

При цьому французький досвід реалізації проектів PPP у сфері освіти дозволяє виокремити такі етапи його реалізації [6]:

- 1) проектування та планування;
- 2) фінансування та будівництво;
- 3) поточне управління та контроль за належним виконанням своїх зобов'язань партнерами.

Розподіл ризиків в даному разі виступає універсальною стадією, яка має місце як на етапі планування, так і на стадії безпосередньої реалізації проекту. При цьому PPP не обов'язково передбачає, що саме приватний партнер бере на себе всі ризики або найбільшу частку ризиків, пов'язаних з проектом. Точний розподіл ризиків визначається в кожному конкретному випадку в залежності від можливостей зацікавлених сторін для оцінки, моніторингу та управління ними [6].

Водночас державний партнер концентрується, перш за все, на визначенні цілей з точки зору реалізації, охорони та захисту публічних інтересів, якості надаваних послуг, цінової політики та здійснює контроль за забезпеченням досягнення цих цілей [6].

Слід зазначити, що саме визначення PPP, яке наведене у французькому Ордонансі від 17.06.2004 [7], найкраще підкреслює інвестиційний потенціал та суспільне значення проектів PPP. Так, відповідно до частини 1 статті 1 зазначеного Ордонансу, угода про партнерство (*contrat de partenariat*) є адміністративним контрактом, відповідно до якого держава або державна установа доручає третій стороні протягом періоду, що визначається, виходячи з амортизації інвестицій або умов фінансування, реалізувати велике суспільно необхідне завдання з будівництва або трансформації, утримання, обслуговування, експлуатації та управління роботами,

устаткуванням або нематеріальними активами, необхідними для виконання державних функцій, повністю чи частково за рахунок коштів цієї третьої сторони, за винятком будь-якої участі в акціонерному капіталі. Угода про партнерство також може своїм предметом передбачати повну або часткову реконструкцію споруд, обладнання або нематеріальних благ і послуг, що сприяють здійсненню публічними органами влади покладених на них державних завдань.

Зарубіжний досвід реалізації проектів PPP дозволяє визначити останнє як комплексне поєднання 3 ключових складових: а) PPP як частина системи заходів державного регулювання з метою реалізації промислової політики, стимулювання інноваційної активності, залучення інвестицій у розвиток інфраструктури та соціальну сферу; б) PPP як спосіб залучення приватного сектора до діяльності з надання публічних послуг (у таких областях, як охорона здоров'я, освіта, транспорт, міське господарство та ін.); в) ДПП як інструмент залучення приватної ініціативи та інвестицій при збереженні державного контролю над активами (такими як надра, об'єкти інфраструктури і т.д.) [8]. У США під PPP розуміється як «закріплена в договірній формі угода між державою і приватною компанією, що дозволяє останньої певним чином брати участь у державній власності більшою мірою в порівнянні з існуючою практикою». Така угода зазвичай передбачає наявність контракту відповідного урядового агентства з приватною компанією, предметом якого виступає реконструкція, будівництво об'єкта державної власності та (або) його експлуатація, управління і т.п. [8].

Слід зазначити, що саме в США і Канаді реалізація проектів PPP у сфері освіти супроводжувалася найменшою кількістю корупційних скандалів та мала у більшості випадків позитивні наслідки [2, с. 449].

При цьому аналіз Закону України «Про державно-приватне партнерство» (далі – Закон про ДПП) [9] та іншого профільного законодавства України у сфері PPP дозволяє виділити, зокрема такі основні етапи та моделі реалізації проектів PPP у сфері освіти:

- 1) аналіз ефективності відповідних проектів PPP у сфері освіти в контексті управління державними інвестиціями (зарубіжний

досвід: у Франції на 2012 рік було заплановано ряд масштабних контрактів ППП в галузі освіти. Наприклад, реалізація Кампус-плану, який включає в себе реновації та модернізації кампусів 12 великих французьких університетів [10]).

Згідно з визначенням, що наведено у Бюджетному кодексі України [11], державний інвестиційний проект – інвестиційний проект, що реалізується шляхом державного інвестування в об'єкти державної власності з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії (пункт 20-1 статті 1).

При цьому для покращення інституційної системи управління державними інвестиціями, згідно із Бюджетним кодексом України було створено Міжвідомчу комісію з питань державних інвестиційних проектів, яка має відбирати державні інвестиційні проекти на основі розгляду інформації про оцінку проекту, здійснену підрозділом з питань державних інвестицій та державної підтримки департаменту залучення інвестицій Мінекономрозвитку. Крім того, у липні 2015 року Кабінет Міністрів України ухвалив постанову [12] про порядок відбору державних інвестиційних проектів, визначивши процес підготовки, оцінки та відбору державних інвестиційних проектів для фінансування з державного бюджету. Постановою також визначається вартісна межа для проектів та вимагається аналіз економічної ефективності, включаючи аналіз вигод та витрат, лише для проектів, вартість яких перевищує 30 млн. гривень. Для оцінки проектів, вартість яких нижча цієї межі, вимагається проведення аналізу їх економічної ефективності.

До повноважень зазначеної Міжвідомчої комісії з питань державних інвестицій відноситься, зокрема надання рекомендацій щодо альтернативного способу реалізації державних інвестиційних проектів (ППП або державні гарантії).

Слід зазначити, що Міністерство економічного розвитку і торгівлі є провідним органом з розробки політики в сфері ППП та управління ППП [13]. У той же час, відповідно до законодавства на Мінекономрозвитку покладено повноваження щодо сприяння розширенню ППП. Варто зауважити, що «сприяння» ДПП в даному випадку передба-

чає перевагу однієї форми реалізації проекту над іншою, що становить реальний конфлікт інтересів при виконанні окремих функцій уповноваженого центрального органу викавчої влади (ЦОВВ) в контексті незалежного оцінювання аналізу ефективності проектів ППП.

З урахуванням викладеного, функції щодо незалежної оцінки проекту ППП мають бути покладені на інший ЦОВВ (зокрема, Мінфін України) [14] як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику.

Окрім проекти приватного сектора, які претендують на державну підтримку, можуть потенційно розглядатися як проекти ППП. Аналіз пропозицій інвестиційних проектів у Мінекономрозвитку показує, що окремі проекти приватного сектора, які подаються на державну підтримку або державні гарантії, можуть вважатися державними інфраструктурними проектами. Такі проекти включають модернізацію електростанцій та систем водопостачання, шкіл та дитячих садків. У той же час більшість проектів приватного сектора, які потребують державної підтримки, є суто комерційними і не становлять публічного інтересу. Водночас, відповідно до законодавства, ці проекти також можуть претендувати на державну підтримку [15, с. 27–35].

У випадку реалізації проектів у формі ППП розглядаються два основні аспекти, що відрізняються від державних інвестиційних проектів (ДІП):

- потенційні приватні партнери (інвестори, кредитори та підприємці) – це основні зацікавлені сторони. По суті, проект ППП потребує, щоб приватна сторона брала на себе більше ризику, ніж могло би бути у випадку, наприклад, публічних закупівель. Це часто включає вимогу фінансувати розвиток активів і експлуатацію. Ця вимога змінює ринковий профіль компаній, які готові до участі у таких проектах. Кількість потенційних кандидатів напевно буде обмеженою, оскільки деякі з них не будуть готові навіть пропонувати ціни у середовищі ППП. Тому дуже важливо, щоб орган державної влади перевіряв свої міркування шляхом консультування або «м'якого тестування ринку», як це іноді називається. Відсутність життєздат-

ної конкуренції значно знижує ймовірність отримати вдалий проект. Перед тим, як обрати реалізацію проекту у формі ППП, органи влади мають оцінити апетити ринку на пропозицію щодо такого проекту. Це повинно бути звичкою для органів державної влади, а спосіб здійснення (відкрито, прозоро, без упереджень та з використанням тієї ж самої структури запитань і обговорення для всіх учасників) також має пройти оцінку. Якщо після запровадження такого процесу рівень зацікавленості в реалізації проекту у формі ППП буде незначним, тоді орган влади може скоригувати свої ідеї для того, щоб проектна пропозиція стала більш привабливою, або ж може зробити висновок, що реалізація проекту у формі ППП неприйнятна.

- державні чиновники та службовці центральних органів або інших органів державної влади потенційно перебувають під більшим впливом у випадку ППП, ніж ДП. У випадку реалізації у формі ППП часто трапляється, що діючий договір передбачає перехід іноді значної кількості співробітників на роботу з державного у приватний сектор. Це може викликати велике занепокоєння та негаразди для таких осіб та навіть може стати причиною трудових спорів. Тому важливо забезпечити повне залучення осіб, на яких поширюються такі обставини.

2) виявлення та оцінка ризиків проекту ППП. Відповідно до Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними розрізняють кількісну та якісну оцінки (пункт 2) [16]. Під кількісною оцінкою ризиків слід розуміти визначення розміру окремих ризиків, а під якісною – оцінку імовірності настання події, дії або бездіяльності та ступеня її впливу, що визначається як висока, середня або низька.

Для проведення кількісної оцінки ризиків застосовуються такі методи, зокрема як аналіз чутливості, сценарний аналіз та метод Монте-Карло. Під час проведення аналізу чутливості визначаються основні фактори ризиків, що можуть призвести до зміни показників здійснення державно-приватного партнерства (чиста приведена вартість (NPR), внутрішня норма рентабельності (IRR), період окупності проекту (PBP) тощо). Шляхом послідовної зміни основних факторів ризиків перевіряється їх вплив на базові

показники здійснення державно-приватного партнерства в перспективі.

Під час аналізу чутливості, зокрема, повинно бути визначено імовірність: перевитрати коштів у ході будівництва чи поліпшення об'єкта державно-приватного партнерства; перевитрати коштів у ході експлуатації об'єкта державно-приватного партнерства; недоотримання доходів (у разі, коли ризик попиту буде віднесений до сфери відповідальності приватного партнера).

Сценарний аналіз проводиться за такими варіантами (сценаріями): очікуваний (найбільш імовірний), що передбачає успішність здійснення державно-приватного партнерства в разі, коли умови його здійснення будуть такими, як заплановано; оптимістичний, що передбачає, наскільки вдалим буде здійснення державно-приватного партнерства в разі, коли умови його здійснення будуть більш сприятливими, ніж заплановано; песимістичний, що передбачає, наскільки невдалим буде здійснення державно-приватного партнерства в разі, коли умови його здійснення будуть гіршими, ніж заплановано.

Метод Монте-Карло передбачає використання у фінансовій моделі розподілу імовірностей для ряду ризикових змінних (факторів державно-приватного партнерства) і дослідження їх відповідного сукупного впливу на вихідні показники державно-приватного партнерства. Кількісна оцінка ризиків із застосуванням методу Монте-Карло проводиться лише за допомогою спеціального програмного забезпечення.

3) оцінка фінансового ризику/поточна оцінка і контроль за виконанням проекту. Для проектів, що ініціюються за процедурами Закону про ППП, існує методологія оцінки ризиків. Ця методологія складна та пропонує використовувати математичні методи для обчислення ймовірності виникнення ризиків. Водночас вимог до оцінки вартості ризиків в ній немає. Позитивною рисою цієї методології є перелік можливих заходів з боку державних та приватних партнерів на випадок реалізації виникнення різних ризиків. Наприклад, якщо для проекту будівництва та експлуатації закладу освіти важко передбачити обсяги завантаженості (попиту), опосередкована плата на основі експлуатаційної готовності може стати найкращим варіантом для держави, але до сьогодні це не було

зроблено, оскільки усі проекти будівництва закладів освіти були підготовлені відповідно до законодавства про концесії, яке має на меті залучення приватного сектора, і це законодавство не передбачає концесій на основі плати за доступність [15, с. 40; 17].

Крім того, в Україні відсутній Типовий договір ППП за напрямами його здійснення, крім визначених істотних умов договору ППП [18], які, однак, фактично стосуються договорів про спільну діяльність.

При цьому за минулі роки ряд країн прийняли так звані стандартні (модельні) договори про ППП. Напевно, першою з цих країн була Велика Британія. Створення цього документу тривало щонайменше два роки та потребувало мільйонів фунтів стерлінгів витрат на зовнішніх консультантів. З того часу договір також зазнавав ряд модифікацій. Навіть при цьому цей документ є, по суті, настановою із пропонованою редакцією різноманітних положень. Однак, відхилення від стандартного формулювання його тексту потребують офіційного погодження. У жовтні 2013 року Казначейство Нової Зеландії прийняло проект стандартної угоди про проект ППП (Угода про проект державно-приватного партнерства), який воно описує як методичний матеріал. Уряд Саудівської Аравії має високоякісний шаблон, але не надто просувається у розробленні пропозицій щодо окремих положень. Ірландія значно більше наблизилася до фактично стандартної форми договору – документ, по суті, є шаблоном, який вимагає включення до нього ключових параметрів проекту. Цей показник також може допомогти виявити такі проблемні питання, як кваліфікація політиків та керівництва органів державної влади й окремих переговорних команд щодо проектів, перспективу найкращого співвідношення ціни та якості, а також ймовірність довгострокових явних і умовних зобов'язань. У той час, як професійні фахівці зі здійснення операцій дуже пишаються тим, як вони вибудовують угоди про проекти ППП, вживаний ними технічний «жаргон» і формально-юридична лексика можуть виявитись мало зрозумілими для користувачів проектів та менеджерів договорів у майбутньому [15, с. 49; 19].

Висновки. З урахуванням викладеного, шляхи вдосконалення механізму реалізації проектів ППП у сфері освіти пропонуємо такі:

1) узгодження ініціювання та початкової розробки проекту шляхом розроблення та затвердження (на рівні Кабінету Міністрів України) Національного плану управління та будівництва закладами освіти в Україні. Він повинен передбачати оцінений та запланований портфель проектів на перспективу 10-ти або більше років та визначати можливі джерела їх фінансування. Необхідна базова освітня програма з визначення потенційного впливу держави через проекти;

2) ефективність і належність відповідної нормативно-правової бази: розробка *Кодексу відносин у сфері публічно-приватного партнерства*, який включатиме в себе положення, зокрема щодо форм, моделей, напрямів ППП, уповноважених державних органів (органів державної влади та органів місцевого самоврядування) щодо реалізації державної політики у сфері ППП, положення щодо проведення аналізу ефективності та оцінки проектів ППП та державних інвестиційних проектів тощо. Погоджуємося з точкою зору про те, що Уряд України має розглянути законодавчу реформу усіх правових інструментів – загальних та галузевих, пов'язаних з плануванням, оцінкою та затвердженням державних інвестиційних проектів, незважаючи на те, чи фінансуються вони державними установами або місцевими органами влади, чи від їхнього імені приватними установами у формі концесії та державно-приватного партнерства;

3) прозорість та звітність. Контракти концесії є позабалансовими зобов'язаннями для потреб звітності, але ситуація стосовно проектів ДПП у сфері освіти вирішена не повністю. Немає достатньої прозорості у тому, яким чином підписуються договори ДПП/концесії. Міністерство фінансів та Верховна Рада не отримують інформації щодо майбутніх зобов'язань із здійснення платежів за договорами ДПП/концесій. Ця інформація не є частиною процесу планування бюджету, а громадяни не мають жодного доступу до інформації про проекти.

Міністерство фінансів має встановити чіткі правила стосовно того, як активи проектів ДПП у сфері освіти повинні обліковуватись у національних рахунках;

4) створення Типового (модельного) договору ППП у сфері освіти з обов'язковим визначенням: а) відкритого кола від-

носин, що урегульовані таким контрактом; б) умови дійсності договору; в) форми відповідальності, що можуть застосовуватись до порушників умов контракту у разі невиконання договірних зобов'язань; г) підстави припинення договору; д) підстави заміни сторони у договорі тощо.

При цьому Типовим (модельним) договором ППП у сфері освіти слід вважати таке особливе співробітництво між суб'єктами публічного і приватного секторів, яке направлене на найбільш економічно ефективну реалізацію мети освіти згідно з чинним законодавством.

Крім того, реалізація проектів ППП у сфері освіти для дітей з особливими потребами обов'язково має передбачати:

1) на рівні з державними та соціальними програмами розвитку дітей з особливими потребами [20], кожен освітній заклад повинен мати офіційно затверджену так звану «персональну освітню програму ДОП» (для дітей з особливими потребами). В рамках реалізації цієї програми мають бути передбачені, зокрема:

- проведення процедур публічних закупівель необхідного навчально-методичного обладнання (зокрема, літератури зі шрифтом Брайля, послуг із дистанційного навчання тощо), а також необхідних елементів інфраструктури для максимальної соціальної адаптації ДОП (зокрема, обладнання закладів освіти пандусами, особливими партами, портативними ноутбуками тощо);

- особливий порядок підбору персоналу для роботи з ДОП, який обов'язково має здійснюватися шляхом проведення конкурсу;

2) створення окремих закладів освіти для певних категорій ДОП (зокрема, з вадами зору) як на рівні навчальної та середньої освіти, так і на рівні вищої освіти (за аналогією зі створенням релігійних шкіл у Франції) [21, с. 46];

3) виходячи з того, що освіта – це, перш за все, можливість для кожної дитини, кожного молодого чоловіка або дівчини в повній мірі розкрити свій потенціал як особистості або члена суспільства [4], реалізація та управління проектами ППП у даній сфері має, зокрема передбачати:

- «режим максимального сприяння» реалізації та управлінню такими проектами

з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що полягає насамперед у спрощеному порядку виділення земельних ділянок (наприклад, у випадку будівництва нових інфраструктурних об'єктів за рахунок приватного сектору (спеціалізованих шкіл-інтернатів)) та пільговому режиму оподаткування приватного партнера при реалізації відповідного проекту;

- покращену соціальну підтримку для ДОП, яка полягатиме, зокрема у розробленні спеціальних освітніх програм, опануванні конкретних спеціальностей;

4) законодавче закріплення ідеї необхідності забезпечення максимальної автономності спеціальних закладів освіти для ДОП, що створить більш сприятливі умови для інвестиційного клімату для приватних інвесторів. При цьому ППП дає потужному приватному сектору можливість не тільки брати участь в наданні публічних послуг з освіти, але також і у використанні державних коштів;

5) найбільш економічно ефективний розподіл ризиків між публічним та приватним партнером в процесі управління та реалізації відповідного проекту ППП [22].

Список використаних джерел:

1. Вінник О. М. Інституційна форма державно-приватного партнерства: проблеми правового регулювання. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/10846>

2. Сазонов В. Е. Государственно-частное партнерство: гражданско-правовые, административно-правовые и финансово-правовые аспекты / Предисл. д.ю.н., проф. А.Б. Зеленцова; Кафедра административного и финансового права Российского университета дружбы народов. М., 2012. 560 с.

3. Нефедов М. Альтернативы приватизации в Украине нет. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/nefedov-alternativy-privatizacii-v-ukraine-net-1049269.html>

4. La privatisation déguisée menace l'éducation publique. URL: <http://old.ei-ie.org/gats/fr/articleshow.php?id=96&theme=gats>

5. Гулиев М. Роль государственно-частного партнерства в устойчивом экономическом развитии стран ЧАС: доклад на Тридцать девятом заседании комитета по экономическим, торговым, технологическим и

екологическим вопросам. URL: www.pabsec.org/.../5-EC39-REP12%20%20RUS%20EDIT%20FINAL.d

6. Livre vert sur les partenariats public-privé et le droit communautaire des marchés publics et des concessions / Commission des Communautés Européennes. Bruxelles, 2004. 23 p. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0327:FIN:FR:PDF>.

7. Ordonnance du Ministère de l'économie, des finances et de l'industrie № 2004-559 du 17 juin 2004 sur les contrats de partenariat. *Journal officiel de la République Française*. 2004. 19 juin. Texte 2. URL: http://legifrance.com/jopdf/common/jo_pdf.jsp?numJO=0&dateJO=20040619&numTexte=2&pageDebut=10994&pageFin=11001. Текущая редакция – <http://legifrance.com>

8. Кабашкін В. А., Нерсесян Л. Г. Фінансова криза та перспективи державно-приватного партнерства в Сполучених Штатах Америки і Канаді. М.: ТОВ «МІЦ», 2010. 130 с. (Серія: «Світова економіка. Сучасне взаємодія влади та бізнесу»). URL: <http://ebib.pp.ua/institutsionalnyie-osnovyigosudarstvenno-14022.html>

9. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 524. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

10. Rey-Lefebvre I., Clavreul L. Hôpital Sud Francilien: les collectivités ne peuvent plus se passer des PPP. *Le Monde*. 24.01.2012.

11. Бюджетний кодекс України: Закон України № 2456-VI від 08.07.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50–51. Ст. 572. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>

12. Деякі питання управління державними інвестиціями: Постанова Кабінету Міністрів України № 571 від 22.07.2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-%D0%BF>

13. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: затверджене постановою КМУ № 459 від 20.08.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF>

14. Положення про Міністерство фінансів України: затверджене постановою КМУ № 375 від 20.08.2014. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>

15. Державно-приватне партнерство в Україні в контексті управління державними інвестиціями: Оцінка 2015. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Світовий банк, 2016. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/495131467995051959/pdf/106249-UKRANIAN-WP-P153935-PUBLIC-Public-Investment-UKR-Web-cover.pdf>

16. Про затвердження Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними: Постанова Кабінету Міністрів України № 232 від 16.02.2011. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/232-2011-%D0%BF/>

17. Деякі питання проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 255 від 27.02.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0399-12>

18. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства: Постанова Кабінету Міністрів України № 384 від 11 квітня 2011 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-п>

19. United Kingdom Treasury – Standardisation of PF2 Contracts (SOPC) (December 2012). URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/united-kingdom-treasury-standardisation-pf2-contracts-sopc-december-2012>

20. Програми розвитку дітей з особливими потребами / Міністерство освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/diti-z-osoblivimi-potrebami/programy-rozvinky.html>

21. Понкин И. В. Светскость государства и образования во Франции: взгляд на 2002–2003 гг. М.: Институт государственно-конфессиональных отношений и права, 2004. 148 с.

22. Progressing the Waterview Connection as a Public Private Partnership. An investigation of the value of a public private partnership. Report of the Waterview Connection / Procurement Steering Group. 2008. 48 с. URL: <http://www.treasury.govt.nz/publications/informationreleases/waterview/wcpsg-report-26jun08/wcpsg-report-26jun08.pdf>

References:

1. Vinnyk, O. M. Instytutsiina forma derzhavno-pryvatnoho partnerstva: problemy pravovoho rehuliuвання. URL: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/10846> (Last accessed: 19.11.2018) [in Ukrainian].
2. Sazonov, V. E. (2012). Gosudarstvenno-chastnoye partnerstvo: grazhdansko-pravovyye, administrativno-pravovyye i finansovo-pravovyye aspekty. Moskva [in Russian].
3. Nefedov, M. (2017). Al'ternativy privatizatsii v Ukraine net. *Segodnya*. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/nefedov-alternativy-privatizacii-v-ukraine-net-1049269.html> (Last accessed: 15.11.2018) [in Ukrainian].
4. La privatisation déguisée menace l'éducation publique. URL: <http://old.ei-ie.org/gats/fr/articleshow.php?id=96&theme=gats> (Last accessed: 15.11.2018) [in French].
5. Guliyev, M. Rol' gosudarstvenno-chastnogo partnerstva v ustoychivom ekonomicheskom razvitii stran CHAS: doklad na Tridtsat' devyatom zasedanii komiteta po ekonomicheskim, torgovym, tekhnologicheskim i ekologicheskim voprosam. URL: www.pabsec.org/.../5-EC39-REP12%20%20RUS%20EDIT%20FINAL.d (Last accessed: 12.01.2019) [in Russian].
6. Livre vert sur les partenariats public-privé et le droit communautaire des marchés publics et des concessions (2004). Bruxelles: Commission des Communautés Européennes. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0327:FIN:FR:PDF> (Last accessed: 15.11.2018) [in French].
7. Ordonnance du Ministère de l'économie, des finances et de l'industrie N° 2004-559 du 17 juin 2004 sur les contrats de partenariat. (2004). *Journal officiel de la République Française*. URL: http://legifrance.com/jopdf/common/jo_pdf.jsp?numJO=0&dateJO=20040619&numTexte=2&pageDebut=10994&pageFin=11001. Tekushchaia redaktsiya – <http://legifrance.com> (Last accessed: 02.12.2018) [in French].
8. Kabashkin, V. A., Nersesian, L. H. (2010). Finansova kryza ta perspektyvy derzhavno pryvatnoho partnerstva v Spoluchenykh Shtatakh Ameryky i Kanadi. Moskva: TOV «MITs». URL: <http://ebib.pp.ua/institutsionalnyie-osnovy-gosudarstvenno-14022.html> (Last accessed: 20.11.2018) [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo. VVR, 40, 524. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (Last accessed: 05.12.2018) [in Ukrainian].
10. Rey-Lefebvre, I., Clavreul, L. (2012). Hôpital Sud Francilien: les collectivités ne peuvent plus se passer des PPP. *Le Monde* [in French].
11. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Biudzhetni kodeks Ukrainy. N° 2456-VI. VVR, 50–51, 572. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page> (Last accessed: 05.12.2018) [in Ukrainian].
12. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2015). *Deiaki pytannia upravlinnia derzhavnymy investytsiyamy*. N° 571. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/571-2015-%D0%BF> (Last accessed: 05.12.2018) [in Ukrainian].
13. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2014). *Polozhennia pro Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy*. N° 459. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF> (Last accessed: 15.12.2018) [in Ukrainian].
14. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2014). *Polozhennia pro Ministerstvo finansiv Ukrainy*. N° 375. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF> (Last accessed: 15.12.2018) [in Ukrainian].
15. Mizhnarodnyi bank rekonstruktsii ta rozvytku, Svitovi bank. (2016). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v Ukraini v konteksti upravlinnia derzhavnymy investytsiyamy: Otsinka 2015. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/495131467995051959/pdf/106249-UKRANIAN-WP-P153935-PUBLIC-Public-Investment-UKR-Web-cover.pdf> (Last accessed: 15.12.2018) [in Ukrainian].
16. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2011). *Pro zatverdzhennia Metodyky vyivlennia ryzykiv zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva, yikh otsinky ta vyznachennia formy upravlinnia nymy*. N° 232. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/232-2011-%D0%BF/> (Last accessed: 13.12.2018) [in Ukrainian].
17. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. (2012). *Deiaki pytannia provedennia analizu efektyvnosti zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva*. N° 255. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0399-12> (Last accessed: 13.12.2018) [in Ukrainian].

18. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2011). *Deiaki pytannia orhanizatsii zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva*. № 384. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-p>

19. United Kingdom Treasury – Standartisation of PF2 Contracts (SOPC) (December 2012). URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/united-kingdom-treasury-standardisation-pf2-contracts-sopc-december-2012> (Last accessed: 12.12.2018).

20. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Prohramy rozvytku ditei z osoblyvymy potrebamy. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/diti-z-osoblivimi-potrebami/programy-rozvinky.html> (Last accessed: 13.12.2018) [in Ukrainian].

21. Ponkyn, Y. V. (2004). *Svetskost' gosudarstva i obrazovaniya vo Frantsii: vzglyad na 2002–2003 gg.* Moskva: Institut gosudarstvenno-konfessional'nykh otnosheniy i prava [in Russian].

22. Progressing the Waterview Connection as a Public Private Partnership. An investigation of the value of a public private partnership. Report of the Waterview Connection. (2008). Procurement Steering Group. URL: <http://www.treasury.govt.nz/publications/informationreleases/waterview/wcpsg-report-26jun08/wcpsg-report-26jun08.pdf> (Last accessed: 13.12.2018).

Стаття надійшла до редакції 12 грудня 2018 р.